

نظام ملی اطلاع‌رسانی در آینه انتشار

• الهام رضازاده

دانشجوی کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه

در دنیای امروز اهمیت اطلاعات و اطلاع‌رسانی، در همه ابعاد زندگی بشر، بر کسی پوشیده نیست؛ اما نکته حائز اهمیت، فرق میان فقدان اطلاعات و دسترس‌پذیر نبودن آن است. ما در بسیاری موارد گرفتار فقر دسترسی به اطلاعات هستیم. دسترس‌پذیر کردن اطلاعات مستلزم پیمودن مراحل است که گردآوری، سامان‌دهی، دسترس‌پذیر کردن اطلاعات را شامل می‌شود. اطلاعاتی که پراکنده و گسسته باشد، از سامان‌دهی منضبطی پیروی نکرده باشد، و ابزارهای بهره‌وری از آنها فراهم نباشد، در واقع موجود نیست (حری، ۱۳۷۸، ص ۲۰۱). بنابراین ایجاد سامانه‌ای که بتواند به بهترین نحو اطلاعات را سامان‌دهی کرده و بین مراکز مختلف مبادله کند، ضروری به نظر می‌رسد. چنین سامانه‌ای را می‌توان یک نظام اطلاع‌رسانی نامید. به طور کلی نظام اطلاع‌رسانی یا نظام اطلاعاتی به شکل‌های زیر تعریف می‌شود (سلطانی، ۱۳۷۹، ذیل نظام اطلاعاتی):

- به‌طور کلی نظامی که تبادل و داده‌پردازی اطلاعات را میسر سازد؛
- نظام ارتباطی که به منظور افزایش دانسته‌های آدمی طرح‌ریزی شود؛

- روندی نظام‌یافته برای جمع‌آوری، آماده‌سازی، ذخیره و بازیابی اطلاعات به نحوی که پاسخگوی نیازهای مختلف باشد.

در کشور ما مطالعات خوبی از سوی دانشجویان و پژوهشگران، در این خصوص صورت گرفته است. در این‌جا مهمترین پژوهش‌هایی که در قالب پایان‌نامه، مقاله و طرح پژوهشی درباره نظام اطلاعاتی صورت گرفته، معرفی می‌شود. محدودیت در دسترسی به متن کامل و حتی چکیده برخی از این آثار، سبب گردید که به درج مشخصات کتابشناختی آثار،

اکتفا شود.

پایان‌نامه‌ها

- هنری، حبیب. "طراحی و تبیین مدل نظام اطلاعاتی و سیستم بهره‌وری منابع انسانی در سازمان تربیت بدنی، فدراسیون‌های ورزشی منتخب و کمیته ملی المپیک". رساله دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۲.
- ناصری، حاتم. "بررسی نظام بین‌المللی اطلاع‌رسانی و کاربرد عملی آنها در ایران". پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ۱۳۵۹.
- مهدوی، موسی. "بررسی اثربخشی نظام اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های شهر تهران و راه‌های بهبود آن". پایان‌نامه کارشناسی ارشد مهندسی صنایع گرایش مدیریت سیستم و بهره‌وری، دانشکده تحصیلات تکمیلی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد جنوب، ۱۳۷۸.
- لطف نژاد افشار، هادی. "مطالعه تطبیقی نظام ملی ثبت اطلاعات بهداشت روان انگلستان، مالزی و ایران". ارائه شده به عنوان بخشی از شرایط دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته آموزش مدارک پزشکی، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، ۱۳۸۳.
- گلناری عباسی، محمد. "طراحی و مدیریت نظام اطلاع‌رسانی علمی کشور". پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت بازرگانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۳.
- اخلاقی، فرجاد. "بررسی وضعیت نظام اطلاع‌رسانی سازمان

مشهد: موسسه چاپ و انتشار دانشگاه فردوسی مشهد [۱۳۶۴]، ص ۱۱۲ - ۱۱۶.

• میرحسینی، زهره " نقش و جایگاه بخش دولتی در اطلاع‌رسانی، ضرورت ایجاد نظام ملی اطلاع‌رسانی و نقش آن در توسعه و تبادل فرهنگی"، در سمینار بررسی نقش اطلاع‌رسانی در تحقیق و توسعه (۱۳۷۲)، خلاصه مقالات. تهران: کمیته همکاری‌های اطلاع‌رسانی [۱۳۷۲] ص ۳۵.

• حری، عباس. " اطلاعات خرد، اطلاعات کلان و نظام ملی اطلاع‌رسانی"، در سمینار اطلاع‌رسانی و کتابداری: توسعه نظام و مدیریت (۱۳۷۱)، خلاصه مقالات. اصفهان: دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، معاونت پژوهشی و کتابخانه مرکزی، شرکت دارویی بخش رازی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی [۱۳۷۱]، ص ۱۹.

• آزاد، اسدالله. " نظام ملی اطلاع‌رسانی کشور"، در همایش تکنولوژی اطلاعات در صنعت برق ایران (۱۳۷۶)، مجموعه مقالات. تهران، سازمان مدیریت توانیر، معاونت منابع اطلاعات مدیریت، [۱۳۷۶]، ص ۱.

کتاب

• سادوی اسکای، جورج؛ [و دیگران]. راهنمای امنیت اطلاعات، ترجمه مهدی میردامادی [و دیگران]، تهران: دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی، ۱۳۸۴. ص. ۵۰۹. شابک: X - ۲۶ - ۸۸۴۶ - ۹۶۴

• کرن کراس، فرانسس. زوال فاصله‌ها: چگونه انقلاب ارتباطات زندگی ما را تغییر خواهد داد؟، ترجمه نصرالله جهانگرد و همکاران، تهران: دبیرخانه شورای عالی اطلاع‌رسانی، ۱۳۸۴. ص. ۳۴۶. شابک: X - ۱۲ - ۸۸۴۶ - ۹۶۴

• گروه کار اقتصادی اروپا. فناوری اطلاعات و ارتباطات در اروپا سال ۲۰۰۳، ترجمه ناصر زحمت‌کش و حسین مطلب‌پور، تهران: دبیرخانه شورای عالی اطلاع‌رسانی، ۱۳۸۴. ص. ۴۹۶.

شابک: ۲ - ۱۶ - ۸۸۴۶ - ۹۶۴

• مجموعه مقالات همایش نقش مراکز داده در توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، تهران: شورای عالی اطلاع‌رسانی، دبیرخانه، ۱۳۸۴. ص. ۲۳۸. شابک: ۹ - ۱۸ - ۸۸۴۶ - ۹۶۴

طرح‌های پژوهشی

• حری، عباس. " نظام ملی اطلاع‌رسانی"، تاریخ اجرای طرح ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۳ میزان پیشرفت کار ۱۰۰ درصد، محل نگهداری گزارش: نهاد ریاست جمهوری، کتابخانه ملی ایران، مجری (سازمان): معاونت پژوهشی کتابخانه ملی ایران [دولتی]، معاونت پژوهشی کتابخانه ملی ایران [دولتی]، نوع طرح: کاربردی.

خبرگزاری جمهوری اسلامی در تهران". پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۳.

• حسن‌پور، جمشید. " طرح پیشنهادی ایجاد نظام اطلاع‌رسانی انفورماتیک در کتابخانه شرکت داده‌پردازی ایران". پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران، ۱۳۷۰.

• پوراحمد، علی‌اکبر. " طرح پیشنهادی ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی برای کتابخانه‌های مراکز آموزش عالی وزارت جهاد کشاورزی در سراسر کشور"، رساله دکتری رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، ۸۲-۸۳.

• زندیان، فاطمه. " بررسی راهکارهای عملیاتی کردن طرح نظام ملی اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌های کشور"، رساله دکتری رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، ۱۳۸۲.

مقالات

• لگزبان، محمد. " نظام ملی اطلاع‌رسانی؛ رکن اصلی توسعه". علوم اطلاع‌رسانی، مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. ۴۳ (بهار و تابستان) ۳۸ - ۴۳.

• لاهییری، ا. " ملاحظات و نظراتی در نظام‌های ملی اطلاع‌رسانی در کشورهای در حال توسعه". ترجمه علی‌حسین قاسمی. فصلنامه علمی - پژوهشی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. ۴۳ (بهار و تابستان) ۴۵ - ۵۴.

• علیدوستی، سیروس. " مدل طراحی و استقرار نظام ملی اطلاع‌رسانی". اطلاع‌رسانی، نشریه فنی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران (تابستان) ۱۳۷۵: ۳-۱۳.

• کلانتری، محمداسماعیل. " نگاهی به مراحل گوناگون در طراحی یک سیستم اطلاع‌رسانی". اطلاع‌رسانی، نشریه فنی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. ۱ (زمستان) ۱۳۷۳: ۱۱-۱۷.

• هندسی‌افشار، گیتی. " نظام‌های ملی اطلاع‌رسانی (ناتیس) هدف‌های ملی و بین‌المللی". نشریه فنی مرکز مدارک علمی. ۴۳. ۱۳۵۶: ۱۷-۲۲.

• زندیان، فاطمه؛ حری، عباس. " بررسی راهکارهای عملیاتی کردن طرح نظام ملی اطلاع‌رسانی در دانشگاه‌های کشور". کتابداری. ۴۱. تابستان ۱۳۸۳: ۹۱-۱۲۴.

• وزیرپورکشمیری، مهرداد. " اهمیت ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی علمی و فنی کشور"، در سمینار بررسی مسائل پژوهشی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور (۱۳۶۴)، مجموعه مقالات و نقطه‌نظرات.